

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ DERGISİ'NİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE JOURNAL OF DENTAL FACULTY OF ATATURK UNIVERSITY

Yrd. Doç. Dr. Halenur ONAT*

Arş. Gör. Dt. Ahmet ALTAN**

Yrd. Doç. Dr. Zeynep GÖZTAŞ**

Makale Kodu/Article code: 1729
Makale Gönderilme tarihi: 09.06.2014
Kabul Tarihi: 24.07.2014

ÖZET

Bu çalışmada, Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi (AÜDHFD) bibliyometrik açıdan ele alınarak, 2008-2013 yılları arasında yayınlanmış 360 makale analiz edildi. Makaleler türlerine göre sınıflandırıldı. Makalelerdeki yazar sayıları, uzmanlık alanları ve çalıştıkları kurumlar kaydedildi. Makalelerin 129'u bilimsel araştırma, 123'ü olgu sunumu, 111'i derleme ve 7'si editöre mektuptu. İki yazarlı makaleler (n=121, % 33,61) çoğunlukta idi. Dergiye en çok katkıyı protetik diş tedavisi uzmanları (n=215, %19,11) yapmıştı. Yazarların büyük çoğunluğu (n=288, % 25,6) Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ne mensuptu. Makalelerin ağırlıklı olarak (n=79, % 21,94) kabul edildiği süre 2-3 aydı. Derginin çeşitli yayın türlerine açık, farklı üniversiteler tarafından tercih edilen bir dergi olduğu görüldü.

Anahtar Kelimeler: bibliyometri, Atatürk Üniversitesi, diş hekimliği, dergi

ABSTRACT

In this study, it has been examined The Journal of Dental Faculty of Ataturk University and bibliometric features of its articles. The research carried out covers 360 articles published between the years 2008-2013. Articles were classified according to type of article. The number of authors, specially areas and the authors' institutions were noted. There were 129 scientific researches, 123 case reports, 111 reviews, 7 letters to the editor. Most of the articles (n=121, %33,61) were written by two authors. The majority of authors (n=215, % 19,11) were prosthodontists. The highest percentage of authors (n=288, % 25,6) were working at Dental Faculty of Ataturk University. Period of the acceptance of articles were mostly (n=79, %21,94) 2-3 months. The journal of Dental Faculty Of Ataturk University was found to open for a variety of publication types. It was preferred by different universities.

Key words: bibliometrics, Atatürk University, dentistry, journal

GİRİŞ

Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi (AÜDHFD), Atatürk Üniversitesi bünyesinde, Diş Hekimliği Fakültesi tarafından yılda 3 kez yayınlanan bir dergidir. İlk sayısı 1986 yılında basılan dergi, 1993 yılından itibaren Nisan, Ağustos ve Aralık aylarında olmak üzere yılda 3 kez düzenli olarak yayınlanmaktadır. Dergide temel olarak diş hekimliği uzmanlık alanlarını ilgilendiren; bunun yanı sıra özellikle teşhis, tedavi gibi süreçlerde yardımcı farklı branşlardan

bilimsel araştırma, olgu sunumu ve derleme kabul edilmektedir. Dergi Türkiye Atıf Dizini'ne kayıtlıdır.

Bilimsel platformda, dergi ve makale etkinliklerinin karşılaştırılabilmesi amacıyla çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri de bibliyometrik analizdir. Bibliyometri, yayınların belli bir alanda, belli zaman aralıklarında, yazar, yayın, konu, atıf sayısı, atıf yapılan kaynaklar açısından niceliksel olarak analizlerinin yapılmasıdır¹. Uluslararası alanda bibliyometrik analizlerin öneminin artmasıyla birlikte, ulusal bilim alanında da bibliyometrik analizlerin önemi

*Mustafa Kemal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi Çocuk Diş Hekimliği A.D

**Mustafa Kemal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi Ağız-Diş ve Çene Cerrahisi A.D

***Gazi Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi Çocuk Diş Hekimliği A.D

artmış ve bu konuda çeşitli yayınlar yapılmaya başlanmıştır². Bu makalede; diş hekimliği alanında ulusal yayın profilinin ortaya konulmasına katkı sağlamak amacıyla Atatürk Üniversitesi Diş hekimliği Fakültesi Dergisi'nin Türkiye Atf Dizini'ne dahil olduktan sonra yayımladığı makalelerin bibliyometrik profilinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

AÜDHFD'de, 2008-2013 yılları arasında yayınlanmış; 6 ciltte yer alan, ilave basımlarla birlikte toplam 23 sayıdaki, 360 elektronik makale incelendi. Türkiye Atf Dizini'nden online erişimi sağlanan makaleler öncelikle yıllara göre arşivlendi. Arşivlenen makaleler bilimsel araştırma, olgu sunumu, derleme ve editöre mektup şeklinde sınıflandırıldı. Olgu sunumu ve olgu nedeni ile literatür taraması yapılan makaleler olgu sunumu grubuna dahil edildi.

Makalelerdeki yazar sayısı, yazarların mensup olduğu üniversiteler ve üniversitelerin resmiyeti, yazarların uzmanlık alanları kaydedildi. Yazarların kurum ve uzmanlık alan bilgilerine makalelerin ilk sayfasından ulaşıldı. Veriler bir yazılım programına kaydedildi ve bulguların analizine yönelik istatistiksel işlemler SPSS 19.0 paket programı üzerinden gerçekleştirildi. İstatistiksel analizde tanımlayıcı istatistikler ve frekans dağılım testi yapıldı.

BULGULAR

İncelenen yıllar arasında, dergide yayınlanan toplam makale sayısı 360'dır. Dergide 129 bilimsel araştırma, 123 olgu sunumu, 111 derleme ve 7 adet editöre mektup yayınlanmıştır (Tablo-1).

Dergide yayınlanan makalelerdeki, yazar sayısının makale türüne göre dağılımı Tablo- 2'de gösterildi. Makalelerden 16'sı tek yazar tarafından yazılmıştır. Yedi ve üzerinde yazar tarafından hazırlanan makale sayısı 9'dur. Bilimsel araştırma ve olgu sunumları ağırlıklı olarak 3 yazar ile hazırlanırken, derleme ve editöre mektuplarda çoğunlukla 2 yazar bulunmaktadır.

Dergiye yayın gönderen araştırmacıların çalıştıkları kurumlar Tablo-3'te belirtildi. Dergide 33 farklı üniversiteden gönderilen çalışmalar yayınlanmıştır. Dergiye makaleleriyle katkıda bulunan yazarların ağırlıklı olarak Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ne (n=288, % 25,6) mensup olduğu görüldü. Atatürk Üniversitesi'ni katkılarıyla Ondokuz Mayıs Üniversitesi (n=86, % 7,64), İstanbul Üniversitesi (n=64, % 5,68), Gazi Üniversitesi(n=55, % 4,88) ve Marmara Üniversitesi (n=46, % 4,08) diş hekimliği fakülteleri takip etmektedir. Yazarların mensup oldukları üniversitelerin % 95,09'u devlet üniversitesi, % 4,91'i vakıf üniversitesidir (Tablo-4). Yazarların % 9,42'si serbest diş hekimi ve diğer kurumlardandır.

Tablo 1. Dergide yayınlanan makalelerin yıllara ve türlere göre dağılımı

MAKALE TÜRÜ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOPLAM	%
Bilimsel Araştırma	11 (% 50)	18 (% 47,36)	11 (% 27,50)	23 (% 33,33)	28 (% 28,57)	38 (% 40,86)	129	35,83
Olgular Sunumu	5 (% 22,72)	11 (% 28,94)	13 (% 32,50)	24 (%34,78)	33 (% 33,67)	27 (% 29,03)	113	31,38
Derleme	6 (% 27,27)	8 (% 21,05)	14 (% 35)	18 (% 26,08)	37 (% 37,75)	28 (% 30,10)	111	30,83
Editöre Mektup	-	1 (% 2,63)	2 (% 5)	4 (% 5,79)	-	-	7	1,94
TOPLAM	22	38	40	69	98	93	360	100

Tablo 2. Dergide yayınlanan makalelerdeki yazar sayısının makale türüne göre dağılımı

Yazar Sayısı	Bilimsel Araştırma	Olgu Sunumu	Derleme	Editöre Mektup	TOPLAM	%
1	4	3	7	2	16	4,44
2	20	32	65	4	121	33,61
3	39	39	33		111	30,83
4	32	22	2	1	57	15,83
5	19	12	2	-	33	9,16
6	12	1	-	-	13	3,61
7 ve üzeri	3	4	2	-	9	2,5
TOPLAM	129	113	111	7	360	100

Tablo 3. Yazarların mensup olduğu üniversiteler

ÜNİVERSİTE ADI	YAZAR SAYISI	%	ÜNİVERSİTE ADI	YAZAR SAYISI	%
Abant İzzet Baysal	9	0,8	İnönü	29	2,57
Akdeniz	13	1,15	İstanbul	64	5,68
Ankara	20	1,77	Karadeniz Teknik	19	1,68
Atatürk	288	25,6	Katip Çelebi	4	0,35
Başkent	29	2,57	Kırıkkale	28	2,48
Bezmialem	14	1,24	Marmara	46	4,08
Bülent Ecevit	2	0,17	Medipol	4	0,35
Cumhuriyet	35	3,11	Mustafa Kemal	4	0,35
Çukurova	42	3,73	Ondokuz Mayıs	86	7,64
Dicle	32	2,84	Ordu	3	0,26
Ege	23	2,04	R.Tayyip Erdoğan	3	0,26
Erciyes	28	2,48	Selçuk	20	1,77
GATA	31	2,75	Süleyman Demirel	34	3,02
Gazi	55	4,88	Şifa	1	0,08
Gaziantep	22	1,95	Yakın Doğu	2	0,17
Gaziosmanpaşa	4	0,35	Yüzüncü Yıl	18	1,6
Hacettepe	7	0,62	Diğer	106	9,42

Tablo 4. Yazarların mensup olduğu üniversitelerin resmîyetine göre dağılımı

	Yazar Sayısı	%
Devlet Üni	969	95,09
Vakıf Üni	50	4,91
TOPLAM	1019	100

Dergide yayınlanan makalelerde yer alan yazarların uzmanlık alanları Tablo-5'de gösterildi. Dergiye gönderilen makaleler 31 farklı uzmanlık alanındaki yazarlar tarafından hazırlanmıştır. Bu alanda en fazla katkısı protetik diş tedavisi uzmanlarının (n=215, % 19,11) yaptığı görüldü. Diş hekimliği uzmanlık alanları dışında temel tıp bilimleri, cerrahi tıp bilimleri, dahili tıp bilimleri, mühendislik, eczacılık, fen-edebiyat fakülteleri, veterinerlik, hemşirelik gibi farklı uzmanlıklara sahip yazarların da dergiye makale göndererek katkıda bulunduğu görüldü.

Tablo 5. Yazarların uzmanlık alanları

UZMANLIK ALANI	SAYI	%	UZMANLIK ALANI	SAYI	%
Protetik Diş Tedavisi	215	19,11	Romatoloji	2	0,17
Ağız Diş ve Çene Cerrahisi	212	18,84	Nöroloji	2	0,17
Pedodonti	124	11,02	Makine Mühendisliği	2	0,17
Tedavi	121	10,75	Eczacı	1	0,08
Endodonti	95	8,44	Anesteziyoloji	1	0,08
Ortodonti	88	7,82	Biyoloji	1	0,08
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	88	7,82	Kadın Hast. ve Doğum	1	0,08
Periodontoloji	69	6,13	Dahiliye	1	0,08
Diğer diş hekimi	56	4,97	Radyoloji	1	0,08
Patoloji	20	1,77	Plastik ve Rekons. Cerrahi	1	0,08
Mikrobiyoloji	6	0,53	Fizik	1	0,08
Histoloji-Embriyoloji	4	0,35	Temel Tıp Bilimleri	1	0,08
Hemşirelik	3	0,26	Veterinerlik	1	0,08
Psikiyatri	2	0,17	Ziraat fak.	1	0,08
Hematoloji	2	0,17	Zootekni	1	0,08
Kulak Burun Boğaz	2	0,07			

Tablo 6. Dergide yayınlanan makalelerin kabul edilme süreleri

Kabul Süresi (ay)	Makale Sayısı	%
0-1	13	3,61
1-2	35	9,72
2-3	79	21,94
3-4	77	21,38
4-5	59	16,38
5-6	42	11,66
6-7	17	4,72
7-8	12	3,33
8-9	4	1,11
9-10	4	1,11
12 ve üstü	2	0,55
Bilinmeyen	15	4,16
TOPLAM	360	100

Dergide yayınlanan makalelerin kabul süreleri Tablo-VI'da gösterildi. Makalelerin ağırlıklı olarak 2-3 (n=79, % 21,94) ve 3-4 (n=77, % 21,38) ay arasında kabul edildiği görüldü. 2008 yılında basılan bazı makalelerin gönderilme ve kabul tarihlerine ulaşılamadığından bu tabloya dahil edilemedi. En kısa kabul süresinin 1 aydan az, en uzun kabul süresinin de 12 aydan fazla olduğu görüldü.

TARTIŞMA

Bibliyometrik araştırmalar ile dergilerin, yayınların belirli özellikleri incelenerek bilimsel iletişime ilişkin sayısal sonuçlar elde etmek mümkündür. Elde edilen sonuçlardan, bir derginin iç değerlendirmesine yönelik küçük ya da bir ülkenin bilim politikasına şekil vermek amacıyla geniş çaplı planlar yapılabilmektedir³.

Diş hekimliği alanındaki araştırmalardan elde edilen sonuçların klinik tecrübe ve hasta değerleriyle bütünleştirilmesi için bilimsel kanıta dayandırılarak karar alınmasına 'kanıta dayalı diş hekimliği' denilmektedir. Kanıt piramidinin temeli klinik ve laboratuvar çalışmaları, olgu raporları, derlemeler ve editöre mektup gibi gözlemsel ve deneysel çalışmalardan oluşmaktadır. AÜDHFD'de yayınlanan makalelerin türleri araştırma makalesi, olgu sunumları, derleme ve editöre mektup şeklinde sıralanmaktadır. Dergide 2008-2013 yılları arasında yayınlanan makaleler sırasıyla bilimsel araştırma (n=129, % 35,83), olgu sunumu (n=113, % 31,38), derleme (n=111, % 30,83) ve editöre mektup (n=7, % 1,94) şeklindedir.

Elde edilen sonuçlara göre AÜDHFD'nin diş hekimliğinde yapılan farklı çalışma türlerine açık olduğu görülmüştür.

Kanıt piramidinin alt basamaklarında yer alan vaka raporu ve vaka serileri, ilginç bulguların tanımlandığı, hastalıkların tanı ve tedavisinin değerlendirildiği, tedavi protokolleri hakkında bilgi veren çalışmalardır⁴. Literatür bilgisi ile desteklenmiş, görsel öğelerle açıklanmış olgu rapor ve serilerinin aynı durumla karşılaşan hekimler ve akademik yaşamın başında olan araştırmacılar için de yararlı olduğu düşünülmektedir⁵. Elde edilen bulgulara göre AÜDHFD'de yayınlanan makalelerin % 31,38'ü (n=113) olgu sunumu olup bu konuda yeterli imkanı sağlamaktadır.

Makaleler dergide yayınlanmadan önce dikkatli bir şekilde incelenmektedir. İncelemeler sırasında bazı hatalar yazarın veya editörün gözünden kaçabilmektedir. Bu gibi durumlarda eksiklerin düzeltildiği veya yapıcı görüşlerin bildirildiği editöre mektup yazılmaktadır⁶. AÜDHF dergisinde editöre mektup % 1,94 oranındadır. Dergide editöre mektup adlı bilimsel yayının olması katılımcı ve eleştirel bakabilen bir okuyucu kitlesine sahip olduğunu göstermektedir.

Bilimin ilerlemesi ve kaliteli yayınların çıkması adına günümüzde multidisipliner ve interdisipliner yaklaşımlar tercih edilmektedir. Farklı disiplinlerin bir araya gelmesiyle yazar sayısında doğal bir artış görülmektedir¹. Ortak yazarlık bireylerin farklı bakış açıları ile düşünmesini sağlayabileceği gibi, tek kişinin gözünden kaçabilecek olası hataları en aza indirmede de yardımcı olacaktır. Özellikle araştırma deneyimi fazla olmayan araştırmacıların tecrübeli araştırmacılarla işbirliği içinde olmaları gelecekte yapacakları araştırmaların niteliğine katkı sağlayacaktır. Çok yazarlılık ile ilgili olarak dikkate alınması gereken en önemli konu, yayınlara katkı yapıp yapmadığı tartışmaya açık kişilere yazar listesinde yer verilmemesidir³. AÜDHFD'de incelenen yıllar arasında yayın başına 3.1 yazar düşmekte; iki ve üç yazarlı çalışmalarda ciddi bir yığılma görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre dergi çok yazarlı çalışmaları desteklemektedir.

Yazarların mensup olduğu üniversitelerin dağılımı incelendiğinde % 25,6'lık oranla tek başına AÜDHF'ne mensup akademisyenlerin katkıda bulunduğu görülmüştür. Bu veriler farklı üniversitelerden yazarların daha fazla katkı yapması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Multidisipliner yaklaşımlarda ortak çalışılan bölümlerin en fazla Patoloji ve Mikrobiyoloji olduğu görüldü. Destek alınan uzmanlık alanları ağırlıklı olarak tıp bilimleri olmasıyla birlikte ziraat fakültesi ve zootekni gibi diş hekimliği ile doğrudan ilişkili olduğu düşünülmeyen bölümler de yayınlara katkıda bulunmuştur. Çeşitli üniversitelerden ve bölümlerden yayın kabul edilmesi ise AÜDHF' nin ulusal bilim platformunda kabul görmüş ve tercih edilen bir dergi olduğunu göstermektedir.

Dergiye katkıda bulunan yazarların uzmanlık alanları incelendiğinde birinci sırada Protetik Diş Tedavisi bölümü, ardından Ağız Diş Çene Cerrahisi ve Pedodonti bölümlerinin geldiği görülmektedir. Bu sıralamanın sebepleri arasında çok yazarlı çalışmaların yapılması ve dergide bu üç bölümdeki çalışmalara ağırlık verilmesi sayılabilir.

Bilimsel bir çalışmanın yayınlanması aşamasında en kritik kararlardan biri makalenin hangi dergiye gönderileceğidir. Zamanında değerlendirilmeyen ve yayınlanmayan makaleler önemlerini kaybedebileceğinden dolayı, dergi seçiminde yayın gönderecek yazarlar çalışmanın kabul edilme süresine önem vermektedir.⁷ Çalışmamızda AÜDHF'de yayınlanan makalelerin kabul süreleri incelendiğinde kabul süresinin 0 ile 12 ay arasında geniş bir zaman dilimine yayıldığı; ağırlıklı olarak 2 ve 4 aylar arasında yayınların kabul edildiği görülmüştür. Sipahi yayınların kabul sürelerinin 4-6 aya kadar uzayabileceğini belirtmiştir⁷. Bu bilgi doğrultusunda AÜDHF dergisinin yayın kabul süresinin uygun aralıkta olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Yapılan çalışma, diş hekimliği alanında ulusal yayınlar hakkında bilgi veren sınırlı bibliyometrik çalışmalardan biridir ve AÜDHF'nin yazar ve kurumsal anlamda niceliksel profilini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak derginin çeşitli yayın türlerine açık, farklı üniversiteler tarafından tercih edilen bir dergi olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra yayınlara katkıda bulunan yazarlarının büyük oranda AÜDHF'ne mensup olması farklı üniversitelerden yazarların daha fazla katkı yapması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ortaya koyulan niceliksel profilin yanında ulusal atıf oranı ile bilimsel üretkenlik arasındaki ilişki de ilerleyen çalışmaların konusu olabilir.

KAYNAKLAR

1. Aydın Ü, Bulut A. ADO Klinik Bilimler Dergisinin Bibliyometrik Analizi. ADO Journal of Clin Sci. 2012;6:1067-75.
2. Meriç G, Ozan N. Uluslararası Literatürde Protetik Diş Tedavisi Alanında Türkiye Adresli Yayınların Bibliyometrik Analizi. Türkiye Klinikleri J Dental Sci 2012;18:23-7.
3. Al U, Soydal İ, Yalçın H. Bibliyometrik Özellikleri Açısından Bilig'in Değerlendirilmesi. Bilig 2010; 55:1-20.
4. Karaalioğlu OF, Kazancı f. Sınıf 2 Maloklüzyonkonik diş anomalisi ve hipodontiye sahip bir hastaya ortodontik ve protetik yaklaşım. Atatürk Üniv Dis Hek Fak Derg 2009;19:198-202.
5. Brennan PA, Mitchell DA, Walker TW, Cascarini L, Oeppen RS. Short communication articles published in BJOMS during 2008-2009 an analysis of types of submission and subject material. The British Journal Of Oral & Maxillofacial Surgery. 2010;48:167-72.
6. Süer E, Yaman Ö. How to write an editorial letter? Turkish J of Urology. 2013;39:41-3.
7. Sipahi OR. Makale Yayınlama Sürecinde Dergi Seçimi. ANKEM Derg 2011;25:229-32.

Yazışma Adresi:

Ahmet Altan

MKÜ Tayfur Sökmen Kampüsü

Diş Hek. Fak. Ağız-Diş ve Çene Cerrahisi A.D

Antakya / HATAY

Tel: 0505 701 31 89

E-posta: dt.ahmetaltan@gmail.com

